

Obsah

Úvodem.....	3
Metodika 1 Jak sestavit rozpočet.....	4
Metodika 2 Zodpovědné hospodaření.....	8
Metodika 3 Peníze jako platidlo	11
Metodika 4 Jednání v bance	18
Metodika 5 Bankovní účet.....	20
Metodika 6 Platební karty	26
Metodika 7 Fungování trhu	31
Metodika 8 Půjčky.....	36

Úvodem

Aktuálně probíhající školská reforma klade na učitele stále větší nároky ohledně modernizace procesu vzdělávání a využívání co nejvíce inovativních metod. Výuka má být poutavá a interaktivní, aby se žáci nenudili a zároveň si osvojili důležité klíčové kompetence potřebné v každodenním životě. Mezi moderní metody vyučování patří i tzv. aktivitní učení, kdy žák či student „přijímá s aktivním přičiněním informace a na jejich základě si vytváří své vlastní úsudky“. (Sitná, 2009) Při tomto procesu nehraje hlavní roli ve vzdělávacím procesu učitel či lektor, ale žáci a studenti sami, kteří jsou nenásilnou formou vedeni k samostatnému kritickému myšlení.

Jako pomůcka pro aktivní vyučování má sloužit desková hra Zahrada s doprovodným metodickým materiálem, který Vám zde předkládáme. Jedná se o nástroje pro výuku finanční gramotnosti kladoucí si za cíl praktickou formou zvyšovat povědomí žáků o problematice osobních financí a napomáhat jim v přípravě na jejich ekonomicky aktivní život.

Ať Vám jsou publikace dobrými a zábavnými pomocníky ve výuce přeje

Lenka Petýrková, editor.

Metodika 1 Jak sestavit rozpočet

Cíl hodiny: Studenti znají základní pojmy týkající se osobního a rodinného rozpočtování a souvislosti mezi nimi. Jsou schopni finančně plánovat, sestavit vyrovnaný rozpočet.

Klíčové kompetence: Zjišťování potřeb, Vyhledávání informací, Rozhodování, Evaluace důsledků – kompetence k učení, kompetence komunikativní

Vazba na Standard finanční gramotnosti: Hospodaření domácnosti

Pomůcky: tužka, papír, kalkulačka/počítač, Internet, slovníček pojmů, pracovní list Na zkušenou, kvíz, dataprojektor pro prezentaci studentských projektů

Slovníček pojmů:

Osobní rozpočet

Je soupis všech příjmů a výdajů, které jsem schopen naplánovat a předpovědět – jedu-li například na tábor, tak vím, s jakým kapesným musím vyjít. Podle toho se řídím při utrácení. Rozpočet utvořím tak, že se sepíšu všechny příjmy a výdaje, které mě napadnou (mohu si je i dokonce rozdělit do různých kategorií, např. jídlo, kultura, sport), a zjistím, zda mé příjmy, tj. kapesné/peníze z brigády pokryjí, co si všechno chci koupit.

Při plánování rozpočtu bych neměl zapomenout na mimořádné výdaje.

Vyrovnanost rozpočtu

Vyrovnaný je takový rozpočet, kdy příjmy, např. kapesné a výdělek z brigády, pokrývají všechny plánované výdaje, tedy stačí na to, co si kupuji, a počítají s případnou rezervou na mimořádná vydání.

Úspory/Přebytek

Dokáží-li neutratit všechno, co mám, vytvářím tzv. úspory. Finančnický se tento kladný rozdíl mezi příjmy a výdaji nazývá přebytek rozpočtu. Úspory mohou sloužit jako rezerva na horší časy, zejména – na mimořádné výdaje. Často lidé také často spoří, aby si v budoucnu mohli koupit něco dražšího, např. byt.

Deficit / Schodek

Naopak když naopak utrácím víc, než činí mé kapesné, resp. než vydělávám, musím si půjčovat a zadlužuji se. Záporný rozdíl mezi příjmy a výdaji se v tomto případě finančnický nazývá deficit neboli schodek.

Co se s ním dá dělat v takovou chvíli? Měl bych se v první řadě zamyslet, zda příliš neutráčím, zda potřebuji nutně všechno, co si kupuji. Pokud opravdu nutně potřebuji všechno, na co peníze vydávám, měl bych se zamyslet nad tím, zda si nemohu někde přivydělat – např. sběrem papíru, či brigádou. Nebo třeba nějaký soused potřebuje venčit psa za úplatu ... Každopádně není dobré řešit „dluhy půjčkami“.

Metodický postup:

Učitel provede výklad základních pojmů týkajících se hospodaření: příjmy (hrubé/čisté), výdaje, neomezené potřeby vs. omezené příjmy, vyrovnanost, přebytek, deficit rozpočtu, rozpočtové období, osobní aktiva, osobní pasiva atd. Jako pomůcku může použít slovníček pojmů výše.

Pro ověření zvládnutí učiva zadá studentům jednoduchý kvíz rozpočet Jendy Lepila.

Studenti dostanou za úkol vypracovat projekt na téma: Pracovní pobyt v zahraničí. Zadání projektu je součástí pracovního listu Na zkušenou.

Motivace: *Bytosti ze Zahrady už nebaví pracovat stále doma. Chtějí vyslat své děti „Na zkušenou do zahraničí. Třeba tam i do dražby vydělají více peněz.*

Další hodinu probíhají prezentace studentských projektů. Učitel pokládá doplňující otázky – některé jsou pro příklad uvedeny v pracovním listu.

Kvíz

Doplňte do textu následující chybějící slova:

PEVNÝ (PRAVIDELNÝ) – NEPRAVIDELNÝ – KONTROLOVATELNÝ CO DO VÝŠE – ČISTÝ – HRUBÝ - PŘÍJMY SE ROVNAJÍ VÝDAJŮM – PŘÍJMY JSOU VYŠŠÍ NEŽ VÝDAJE – AKTIVUM – PASIVUM

Jenda Lepil si vydělává na brigádě a zároveň dostává kapesné od rodičů. Každý všední den si kupuje obědy ve škole. Peníze také utrácí za svačinky, licence k videohrám, CD a sportovní oblečení a vybavení. Před týdnem si půjčil od rodičů polovinu kupní ceny na nový skútr. Aby ho rychleji splatil, půjčuje ho kamarádům za peníze.

Útrata za oběd je Janovým výdajem Je obtížné jej snížit anebo vynechat. Pravidelné stravování je nezbytné.

Licence k videohrám jsou výdaje a To znamená, že je Jan může omezit, když zrovna brigáda dostatečně nenese.

Kapesné od rodičů je Janův příjem, zatímco příjem z brigády je příjem. Honza ho musí totiž danit.

Jendův rozpočet by byl vyrovnaný, pokud by

Jan by měl přebytkový rozpočet, pokud byl Jan měl přebytkový rozpočet v minulosti, a tak si našetřil na polovinu skútru.

Jendův skútr je současně jeho osobním aktivem i osobním pasivem. Protože má výdaje s jeho udržováním a nákupem benzínu, je skútr v tomto smyslu osobním Zároveň má ale příjmy z jeho pronájmu, je tedy i osobním

Řešení kvízu:

Útrata za oběd je Honzovým výdajem PEVNÝM (PRAVIDELNÝM) Je obtížné jej snížit anebo vynechat. Pravidelné stravování je nezbytné.

Licence k videohrám jsou výdaje NEPRAVIDELNÉ a KONTROLOVATELNÉ CO DO VÝŠE To znamená, že je Honza může omezit, když zrovna brigáda dostatečně nenese.

Kapesné od rodičů je Honzův ČISTÝ příjem, zatímco příjem z brigády je HRUBÝ příjem. Honza ho musí totiž danit.

Honzův rozpočet by byl vyrovnaný, pokud bySE PŘÍJMY ROVNALY VÝDAJŮM

Honza by měl přebytkový rozpočet, pokud by PŘÍJMY BYLY VYŠŠÍ NEŽ VÝDAJE Honza měl přebytkový rozpočet v minulosti, a tak si našetřil na polovinu skútru.

Honzův skútr je současně jeho osobním aktivem i osobním pasivem. Protože má výdaje s jeho udržováním a nákupem benzínu, je skútr v tomto smyslu osobnímPASIVEM..... Zároveň má ale příjmy z jeho pronájmu, je tedy i osobnímAKTIVEM.....

Zadání studentského projektu:

Jako mladí ze skupin bytostí se rozhodli, že během letních prázdnin vyrazíte na zkušenou do zahraničí. Už vás nebaví chodit na brigády jen doma a máte pocit, že v zahraničí se dá víc vydělat. Rozhodli jste se zúčastnit nějakého pracovního pobytu spojeného s cestováním.

Úkoly:

1. Na Internetu proveďte rešerši organizací, které pracovní pobyty pro studenty v zahraničí nabízejí, a vyberte si pro vás nejatraktivnější variantu – zvolte zemi, typ práce a délku pobytu.
2. Zjistěte si veškeré výdaje, které budete muset zaplatit před odjezdem (poplatek za zprostředkování agentuře, letenka, pojištění, vízum atd. – hledejte nejvýhodnější ceny), zapište druhy výdajů a jejich výši přehledně do tabulky.
3. Zjistěte si, jaké výdaje budete mít během pobytu v zahraničí (poplatek za zprostředkování práce, ubytování, strava, cestovné, „kapesné“ na kratochvíle atd. – mějte na paměti odlišnou životní úroveň a ceny v zahraničí!), zapište druhy výdajů, jejich výši v cizí měně i v Kč přehledně do tabulky.
4. Spočtěte si, jaké jsou a budou vaše finanční zdroje (kolik máte naspořeno, kolik přispějí/půjčí příbuzní, kolik si průměrně v zahraničí vyděláte atd. – zjistěte si např. minimální mzdu určenou zákonem v dané zemi a z ní vycházejte), zapište druhy příjmů, jejich výši v Kč i v cizí měně přehledně do tabulky.
5. Proveďte analýzu tabulek z úkolů 2-4 a sestavte rozpočet na celý zahraniční pobyt. Zodpovězte na následující otázky:
 - Kolik peněz si vezmete s sebou do začátku? Počítejte s tím, že některé výdaje budete muset hradit dopředu, např. ubytování, a že si práci nemusíte nalézt hned ...
 - Jak jste určili směnný kurz? A počítáte v rozpočtu s kurzovou ztrátou (např. pokud plánujete splatit půjčku na pobyt z peněz vydělaných v zahraničí a kurz se po vašem návratu ze zahraničí vyvine ve váš neprospěch)?
 - Nezapomněli jste snížit své příjmy o daň?
 - Bude pro vás pobyt ztrátový nebo výdělečný nebo nula od nuly pojde? Pokud ztrátový, vraťte se k úkolu 1 a promyslete si, jestli byste na tom nebyli lépe při volbě jiné zprostředkující agentury, země, jiné práce nebo jiné délce pobytu.
 - Stojí zkušenost a nabyté jazykové znalosti za zadlužení?
6. Připravte si prezentaci, ve které třídě představíte svůj projekt.

Metodika 2 Zodpovědné hospodaření

Cíl hodiny: Studenti dokážou vyjmenovat důležitá kritéria pro uskutečňování výdajů v domácím rozpočtu a s ohledem na ně a na základě analýzy vlastních preferencí učiní zodpovědné finanční rozhodnutí. Studenti zhodnotí své nákupní chování a stereotypy a popíší chování zodpovědného spotřebitele.

Klíčové kompetence: kompetence k řešení problémů, kompetence sociální a personální, kompetence občanské

Vazba na Standard finanční gramotnosti: Hospodaření domácnosti

Pomůcky: tužka, papír, pracovní list

Metodický postup:

Rozdělte studenty do pracovních skupin podle bytostí, rozdejte jim pracovní listy (stačí jeden do skupiny) a zadejte práci na úkolu 1a.

Zkontrolujte společně výsledky.

Výdaje pravidelné jsou

a. Úhrada nájmu a ostatních služeb spojených s bydlením ve výši 10 500 pecek v „Kramářovic vile“.

g. Průměrná měsíční útrata za jídlo 7 000 pecek.

i. Splátka lesomobilu 4 500 pecek.

k. Úhrada Zahranetu a Zahrafonu 3 500 pecek.

m. Úhrada pojištění za dům, auto a životní pojištění pana Kramáře 2 000 pecek.

o. Měsíční rodinné výdaje na zahradní hromadnou dopravu 2 200 pecek.

p. Tvorba rezervy na nenadálé výdaje 3 500 pecek.

Zadejte Studentům práci na úkolu 1b. Po 5-10 minutách nechte jednotlivé skupiny prezentovat svá rozhodnutí.

Jedno správné řešení u tohoto úkolu neexistuje, preference studentů se budou lišit. Důležité je dodržet vyrovnanost rozpočtu a dále sledovat, zda výběr jednotlivých položek výdajů není krátkozraký – zda studenti ve svých odůvodněních berou ohled na budoucí stav.

Nakonec se studenty zhodnoťte podstatu úkolu 1:

Jaká kritéria jsou důležitá při rozhodování o uskutečňování výdajů v domácím rozpočtu?

- *Uspokojení základních životních potřeb – bydlení, hygiena, jídlo, základní vzdělání.*

- *Uspokojování dalších, ne nezbytných potřeb (výdaje na další vzdělávání, výdaje spojené s dopravou, výdaje na koníčky).*
- *Užitek a užitnost příslušné věci/služby (jaký užitek věc/služba přinese do budoucnosti? Jak často a jak dlouho ve srovnání s ostatními bude věc/služba používána? Ovlivní další příjmy a výdaje?).*
- *Radost z nové věci/příjemný pocit z přijaté služby (používání internetu, kadeřník, zahradník).*
- *Atd.*

Dále požádejte zástupce z každého týmu, aby nahlas přečetl jeden citát rodiny Kramářů o tom, jak se rozhodují při nakupování.

Následně se studenty diskutujte:

- Čím se řídíte, když si jdete vybrat (a) potraviny, (b) oblečení, (c) mobil/MP3?, (d) sportovní vybavení, (e) hračku?
- Značkou? Zkušeností? Tím, co jste viděli v reklamě? Berete ohled na to, jaké mají složení/z jakého jsou materiálu? V jaké zemi byly vyrobeny? V kolika plastech a papírech jsou zabalené? Zda s daným výrobkem už máte zkušenost?
- Co to znamená „poměr cena – kvalita“?

Zadejte vypracování úkolu 2b. Jednotlivým skupinám přiřadte pokaždé jiný druh výrobku, pro který mají doporučení sestavit. Inspirovat se můžete v možnostech (a)-(e) z předchozí otázky.

Domácí úkol:

Zadejte žákům, aby v jakémkoliv článku na internetu, v novinách nebo v knize našli slovo marnotratnost (marnotratný). Ať zkopírují část textu, v kterém se nachází, a podle kontextu napíší vlastními slovy na pět řádků definici, co slovo znamená.

V úkolu hodnotte dostupnost zdroje (tištěné publikace budou lépe hodnocené než elektronické, které jsou lépe dosažitelné) a preciznost definice.

Pracovní list

Úkol č. 1: Zodpovědné finanční rozhodování v domácnosti

Co je nutným výdajem a co ne? Co potřebujeme více než jiné?

Na následujících řádcích najdete výdaje, které má rodina Kramářů z vedlejší zahrady „možnost“ příští měsíc uskutečnit. Pomozte jim sestavit žebříček priorit, tj. nejrozumnější pořadí pro úhrady uvedených výdajů.

Úkol č. 1a: Zakroužkujte v následujícím výčtu výdaje nutné, tj. pravidelné výdaje, které musí Kramářovi každý měsíc zaplatit, aby měli kde bydlet, co jíst atd.

- Kramářovi mají měsíční příjmy ve výši 42 000 pecek.
Kramářovi musí/mohou příští měsíc zaplatit následující:
- a. Úhrada nájmu a ostatních služeb spojených s bydlením ve výši 10 500 pecek v „Kramářovic vile“.
 - b. Úhrada školného (10 000 pecek měsíčně po dobu 6 měsíců) pro nejstaršího syna na Vyšší odborné vetešnické. Jakmile syn dostuduje, bude domů měsíčně nosit o 2 000 pecek víc.
 - c. Rodinné vstupné na filmový festival zahradních dokumentů 1 400 pecek.
 - d. Koupě nových sportovních bot za 2 800 pecek pro dceru Kramářovou, která závodně běhá atletiku. Pokud dcera vyhraje příští závod, dostane od Zahradního atletického svazu jednorázovou odměnu 5 000 pecek.
 - e. Koupě popelnic na tříděný odpad za 800 pecek. Kramářovi se dozvěděli od Skládkových, že když budou třídit odpad, nebudou muset platit tři popelnice, ale jen jednu. Měsíční platba za jednu popelnici je 150 pecek.
 - f. Koupě nového odrážedla pro nejmenšího Kramáře 1 100 pecek.
 - g. Průměrná měsíční útrata za jídlo 7 000 pecek.
 - h. Koupě nové dýmky pro pana Kramáře 800 pecek.
 - i. Splátka lesomobilu 4 500 pecek.
 - j. Úhrada zálohy na dovolenou 5 500 pecek.
 - k. Úhrada Zahranetu a Zahrafonu 3 500 pecek.
 - l. Pravidelné měsíční návštěvy paní Kramářové u kadeřnice a týdně na manikúře, které vyjdou na 1 700 pecek. Paní Kramářová je číšnice v Baru u Zlomené větve, když dobře vypadá, dostává větší dýška.
 - m. Úhrada pojištění za dům, auto a životní pojištění pana Kramáře 2 000 pecek.
 - n. Nákup semen na výsadbu zeleniny za 2 500 pecek. Sklizeň vlastní zeleniny ušetří Kramářům třetinu výdajů za jídlo.
 - o. Měsíční rodinné výdaje na zahradní hromadnou dopravu 2 200 pecek.
 - p. Tvorba rezervy na nenadálé výdaje 3 500 pecek.
 - q. Permanentka na měsíční rodinný vstup do Hlavního muzea harampádí s novou expozicí Pro kutily za 1 300 pecek, kde by Kramářovi mohli najít zajímavou inspiraci, co vlastnoručně vyrábět ze zásob krámů, co mají doma, a následně prodávat, aby si přivydělali.

Úkol č. 1b:

Do tabulky přepište výdaje pravidelné nutné, které jste označili v minulém úkolu a sečtěte je. Kolik mají Kramářovi na další útraty? Rozdělte zbytek peněz mezi možné nepravidelné výdaje, aby byl rozpočet vyrovnaný a svůj výběr pečlivě zdůvodněte. Dobře si promyslete, jaký důsledek budou mít všechny výdaje v budoucnosti.

Příjem		42 000 Kč	
Popis výdaje		Výše	
Výdaje nutné (pravidelné)			
Mezisosčet			
Další možné výdaje	Popis výdaje	Zdůvodnění	Výše
Konečný součet			

Úkol č. 2: Nákupní chování

Podle čeho nakupujete? Co je důležité - kvalita, cena, značka, složení, místo výroby, atraktivnost obalu, reklama nebo předchozí zkušenost?

Úkol č. 2a: Přečtěte si, co říkají Kramářovi o tom, jak nakupují, a diskutujte s učitelem o svých zkušenostech s nakupováním.

Já vždycky koukám na značku, mám vyzkoušené Bike a Atletas, vím, že mi od nich boty i oblečení vydrží dlouho. Na cenu rozhodně nekoukám, důležitá je kvalita... Stejně to platí naši, hihi.

Vendula Kramářová, sportovkyně, 15 let

Koukám hlavně na to, aby věci byly vyrobené u nás v zahradě. Řemeslníky si zvu taky od nás z plácku, znám je a vím, co od nich můžu čekat. Co je z domova, to se počítá.

otec Břetislav Kramář, obchodník, 50 let

Všechno, co si chci koupit, nejdřív prodiskutuju s kámošema. Kouknu taky na Zahranet, jak se věci hodnotí a jaký zkušenosti s nima mají jiní.

Spytihněv Kramář, maturant, 19 let

Mám nejradši citronádu od Kyselů za rohem. Je na ní v Zahravizi pořád super reklama a je k ní vždycky ve speciálním třpytivém obalu přibalená hračka.

Špunt Kramář, předškolák, 6 let

Oblečení si nakupuji každé dva měsíce, to víte, musím to v práci pořád měnit, abych nevypadala stejně a neokoukala se zákazníkům. Moc nedbám na kvalitu, hlavně, aby to bylo levné, že se to třpytí a vypadám dobře. Stejně to unosím jen párkrát. Nejlepší zkušenost mám z trhu, kam dvakrát do měsíce přiletí Brouchodníci, vždycky totiž mají plné stánky levného zboží ze severních zahrad.

matka Vendelína Kramářová, číšnice v Baru u Zlomené větve, 43 let

Úkol č. 2b: Sestavte seznam 5 doporučení pro zodpovědného spotřebitele:

1.
2.
3.
4.
5.

Metodika 3 Peníze jako platidlo

Cíl hodiny: Studenti znají historii a různé funkce peněz, rozumí pojmům barterový obchod a měna, dokážou dobře popsat české mince a umí si poradit v neobvyklých situacích při manipulaci s penězi.

Klíčové kompetence: kompetence k učení, kompetence komunikativní, kompetence k řešení problémů

Vazba na Standard finanční gramotnosti: Peníze

Pomůcky: příběh, podle počtu studentů nakopírované papíry A5 s úvodní větou „Všechno to začalo, když jsme si četli příběh o Zahradě.“, pytlík s českými mincemi (popř. prezentace s obrázky českých mincí), kvíz

Metodický postup:

Diskutujte s žáky o následujících pojmech: peníze, barterový obchod a měna.

Motivační otázky:

- Co jsou to peníze a proč a jak vznikly?
- Jak se platilo dříve, když peníze nebyly?
- Platí se ve všech státech stejnými „penězi“? Co je to měna?

Slovníček pojmů:

Peníze

Když mluví o penězích ekonomové, definují je jako všechno, co lze obecně akceptovat jako platidlo za zboží nebo služby nebo jako splátku dluhu.

Peníze mají několik funkcí: (1) jsou prostředkem směny (aby se nemuselo vyměňovat zboží za zboží, používáme peníze – všeobecně přijímané platidlo), (2) používají se jako zúčtovací jednotka (kolik co stojí vyjádřujeme v penězích a ne např. v počtu bochníků chleba) a (3) jsou uchovatelem hodnoty (peníze si můžeme schovat (uspořit) a platit s nimi až za rok, nezkaží se, ani neztratí hodnotu).

Barterový obchod neboli naturální směna znamená, že se při nákupu nesměňuje zboží za peníze, ale zboží za zboží. Při barterovém obchodě se tedy nezapouje všeobecně přijímaný prostředek směny (např. peníze nebo zlato).

Barterové obchody mají svůj původ v historii, rozvíjely se především v koloniální éře – obchodovalo se s otroky, rumem, kávou... atd.

V současnosti se s barterovými obchody můžeme setkat v zemích s vysokou mírou inflace (tzv. hyperinflace). Peníze tam rychle ztrácejí svoji hodnotu – jeden den si za určitý obnos můžete koupit bochník chleba, další týden si za tu samou částku koupíte už jen čtvrtku. Obchody jsou z hlediska

prodávajících tedy velmi ztrátové (za svoje zboží (služby) dostávají zaplacený bezcenný peníz znehodnocený hyperinflací), proto se dává přednost směně zboží za zboží.

Měna je druh peněz, kterým se platí v určitém státě nebo uskupení států: Česká republika – koruna česká, Evropská unie – euro, Spojené státy americké – dolar, Velká Británie – libra. Měna je stanovena v právním řádu daného státu a musí ji vydávat (tzv. emitovat) centrální instituce, např. koruna česká – Česká národní banka, euro – národní banky států eurozóny (států EU, kde se platí eurem).

Přečtěte si společně článek *Kupecká krysa* v *Zahradě* a zadejte studentům, aby si zapsali:

- 1) jaký barterový obchod bytosti ze *Zahrady* domluví a
- 2) jaké měny se v příběhu vyskytují; jakých měn si *Kupecká Krysa* cení a jaké naopak ráda nemá a proč?

Při rekapitulaci odpovědí hledejte paralely s reálným světem.

Aktivita: Kreativní psaní na pokračování aneb co najdeme na českých mincích

Počáteční otázky:

- Už víme, že bytosti v *Zahradě* používají zlaté pecky a že ve *Vrbovém hájku* se platí proutky. Víme také, že v u nás v České republice používáme koruny.

Kolik je v České republice platných bankovek a kolik mincí?

[bankovek: 6 – 100 Kč, 200 Kč, 500 Kč, 1 000 Kč, 2 000 Kč, 5 000 Kč a mincí: také 6 – 1 Kč, 2 Kč, 5 Kč, 10 Kč, 20 Kč, 50 Kč]

Znají studenti dobře české mince?

Rozdělte třídu do skupin podle bytostí a rozdejte každému studentovi papír o velikosti A5, na kterém bude napsáno: „Všechno to začalo, když jsme si četli příběh o *Zahradě*.“ Připravte si pytlík se všemi druhy českých mincí (nebo prezentaci s obrázky všech českých mincí).

Cílem aktivity je napsat příběhy s odkazem na symboly na českých mincích. Každý student bude mít na napsání části příběhu 2-3 minuty, po té pošle svůj papír sousedovi a převezme další od druhého souseda (papíry tak kolují vždy mezi žáky v rámci jedné skupiny bytostí a každý žák napíše na příslušný list jednu větu).

Celkem se papír předá 6x – podle počtu českých mincí.

Vyberte prvního studenta ze třídy (např. reprezentanta 1. skupiny bytostí), aby si z pytlíku vylovil jednu minci a tu spolužákům pečlivě popsal – jakou má hodnotu a barvu, co je na ní za obrázky... Jakmile dokončí popis, sedne si na své místo a žáci celé třídy mají za úkol za 2-3 minuty napsat kus příběhu, kde se bude vyskytovat co nejvíc slov spolužákova popisu. Po uplynutí času si studenti předají papíry (nebo mohou o jedno místo poposednout).

Dále vylosuje minci reprezentant 2. skupiny bytostí, popíše ji, celá třída napíše kus příběhu a opět se předají papíry... atd. Poslední minci popíše učitel a upozorní žáky, že by měli příběh smysluplně ukončit.

Na konci aktivity nechte každou skupinu bytostí vybrat jeden příběh a ten seberte. Ostatní příběhy si studenti přilepí na svůj plakát bytostí.

Vyhodnoťte 5 vybraných příběhů podle smyslu, nápaditosti, množství užitých slov popisujících mince, počtu pravopisných chyb atd., sestavte vítězné pořadí a nejlepší příběh oceňte.

Domácí úkoly:

Zadejte studentům, aby si za domácí úkol vyplnili praktický kvíz:

1. Co dělat se zničenou bankovkou
 - a. Má ji člověk povinnost od obchodníka přijmout?

 - b. Má ji obchodník povinnost přijmout od kupujícího?

2. Vyměňuje banka poškozené bankovky a mince? Podle jakých pravidel?

3. Kolik nejvíce mincí je obchodník povinen přijmout?

4. Kolik se smí nejvíc zaplatit v České republice zaplatit v hotovosti?

5. Co je to ochranný prvek na bankovce? Kolik a jaké jich české bankovky mají?

Článek Kupecká krysa v Zahradě

„Už jde, už jde, už je tady!“ povykovaly malé Hračky a horempádem utíkaly ke Kumštýřům, kde už se mezitím sešly všechny rodiny a paní Kumštýřová se pokoušela současně vařit čaj, zamýšleně připisovat noty ke své nové skladbě a ještě dohlížet na synův úkol z matematiky. Chyběli jenom Šrotovi, kteří se jako obvykle museli jít podívat, s jakým vozem přijede Kupecká Krysa tentokrát. Starý děda Šrot pamatoval ještě doby, kdy jezdíval Šedivý Krysák, Krysa mu dělala pomocníčka a vozík jim tahalo ospalé morče. Morčata Krysa zaměstnávala pořád, ale teď jí jedno řídilo tahač s návěsem a druhé nosilo příruční pokladničku a katalog se zbožím.

„To jsme rádi, že jste zase tady,“ nabídla paní Kumštýřová Kupecké Kryse čaj.

„Moc dlouho se nezdržím,“ řekla Krysa, „prý vás to tu má brzo vyplavit.“

„Přehrada zatím drží,“ ujistil ji pan Hračka, „ale musíme si postavit lodě, abychom se zachránili, až ta velká vlna přijde.“

„Lodě,“ zamnula si Krysa vousky, „tak to bych tu pro vás možná něco měla.“ Mávla tlapkou a pospávající morče jí podalo katalog. „Nafukovací záchranné čluny, to je skvělá věc, ale mám na skladě už jen dva. Laminátová pádla. Vezu je sice pro kajakářský oddíl od Zelené tůně, ale když je prodám tady, můžu se stavit v loděnici U tří vrb a nějaká dokoupit.“

„Páni, U tří vrb,“ užasl mladý Kumštýř. „To je přece hrozně daleko, až za Řekou! Ale až s kapelou prorazíme, uspořádáme tam určitě turné.“

„Pádla by se nám všem určitě hodila, my si koupíme aspoň čtyři,“ přerušil synovo rozvažování pan Kumštýř.

„Výborně, tak to máme jedno pádlo za osm proutků... ech, pardon, to je špatný katalog.“

„Za proutky?“ podivil se mladý Kumštýř. „Ale těch roste u šrotiště spoustu, já skočím nějaké nařezat.“

„To nejsou opravdové proutky,“ zamračila se Kupecká Krysa, „to jsou peníze, měna od Vrbového hájku. Kajakáři zase platí v mušličkách, dvě mušličky za jeden proutek, a Borové království za zatačkou má diamantové šišky, ale to je dost nanicovatá měna, jedna pecka dělá skoro šest set šišek, hrozně to tíží kapsy a Šnečí banka ve městě někdy šišky ani nebere.“

„Já myslela, že se všude platí zlatými peckami,“ vzdychla paní Hračková.

„Kdepak, každý stát má jinou měnu. U vás pecky vyrábí peckovna v Mokrokočkách, nemůžete si nabrat v srpnu pecky z třešní a jít s nimi zaplatit do obchodu, kdepak, kdyby peníze rostly na stromech, neměly by žádnou cenu. Ale zpátky k těm pádlům. Jedno pádlo po osmi proutcích, to je podle současného kurzu padesát pecek a čtyři pádla budou za dvě stě pecek.“

Pan Hračka se nešťastně zavrtěl: „Já bych si rád pádla taky koupil, jenže my zrovna nejsme moc při penězích.“

„S penězi je všechno jednodušší,“ podrbala se Krysa na hlavě, „ale co, můžeme ty pádla za něco vyměnit. Co máte?“ Pan Hračka bezradně pokrčil rameny, ale paní Hračkovou napadlo: „Mohli bychom vám dát to červené kolo, co na něm malá Hračka nechce jezdit.“ Krysa ale mávla tlapkou. „O kola teď vůbec není zájem. Nemáte tam něco jiného?“

„Vy chcete dát pryč to kolo?“ ožil mladý Pixl. „Já bych si ho vzal.“

„Klidně, ale čím zaplatíme Kryse?“

„Myslím, že byste na ten nákladák potřebovala pořádnou reklamu,“ napadlo pana Kumštýře. „Máte tam jen prázdnou plachtu, já bych vám ji pomaloval.“

„To se mi líbí,“ ožila Krysa. „Taková dobrá reklama udělá divy. Ujednáno.“

„No jo,“ vypadal pan Hračka ještě nešťastněji, „ale jak my zaplatíme?“

„Jednoduše,“ řekl pan Kumštýř. „Vy dáte kolo Pixlovům, mladý Pixl za to u nás poseká trávu a opraví stříšku nad altánkem, já za to pomaluji Kryse auto a Krysa vám dá pádla. To je přeci jednoduché, ne?“

„To je,“ souhlasila Krysa a zubila se, „ale s penězi by to bylo ještě jednodušší.“

Metodika 4 Jednání v bance

Cíl hodiny: Studenti dokážou založit vlastní bankovní účet, vyjmenují základní podmínky, kterých je dobré si všimnout při rozhodování o zřízení účtu. Vyzkouší si na vlastní kůži samostatné jednání ve finanční instituci.

Studenti dokážou vytvořit vlastní interaktivní prezentaci a představit ji třídě.

Klíčové kompetence: kompetence sociální a personální, kompetence k řešení problémů, kompetence komunikativní

Vazba na Standard finanční gramotnosti: Finanční produkty

Pomůcky:

- pouze pro potřeby studentů na zpracování domácího úkolu: velké archy papíru pro vytvoření prezentace nebo čtvrtky A4, pastelky/tužky/fixy; nebo fotoaparát/kamera a počítač na vytvoření PowerPoint prezentace

- pro potřeby výuky: místo a prostředky na umístění velkých plakátů nebo šňůru na prádlo a kolíčky; nebo zařízení pro promítání; příběh

Metodický postup:

Týden nebo dva před hodinou zadejte žákům následující úkol:

„Chcete si sami založit bankovní účet. Domluvte se s členy své rodiny bytostí a vyrazte do banky na výzvědy. Připravte si dopředu otázky, které budete pracovníkům banky klást, smluvte si v bance termín, pokud je to nutné, a z banky si odnesete všechny potřebné informace a dokumenty, tak abyste byli schopni spolužákům vyčerpávajícím způsobem vysvětlit, jak celý proces probíhá.

Zde jsou pomocné otázky:

- Kolik mi musí být, abych si založil/a účet?
- Jaké doklady s sebou k založení potřebuji?
- Jaký je poplatek za založení účtu/za vedení účtu? Jaké další?
- Když si budu na účtu spořit, jaké budu mít úroky?
- Dostanu k účtu platební kartu?
- Kolik minimálně peněz mi musí vždy na účtu ležet?
- Jaké typy účtů banka nabízí?

Všechno (přípravu, cestu do banky, návštěvu v bance, zpracování prezentace do školy) patřičně zdokumentujte – např. s fotoaparátem nebo kamerou, pokud máte tu možnost, pokud ne, můžete namalovat o svých radostech a strastech komiks. V rámci své rodiny vytvořte prezentaci (PowerPoint/videoreportáž/fotoreportáž nebo komiksovou reportáž např. na velkém archu papíru nebo malých obrázcích à la prádlo na šňůře) na maximálně 6

minut o plnění svého úkolu. V prezentaci použijte i materiály, které jste získali v bance. Hlavní částí prezentace by měly být přesné a úplné informace o tom, jak si založit bankovní účet.“

Vlastní vyučovací hodina:

Nechte postupně všechny skupiny bytostí prezentovat své příběhy z banky a ptejte se:

- na zkušenosti s bankovními úředníky, a zda byl úkol složitý, popř. proč;
- co je na procesu nejvíce překvapilo
- zda uvažují o vytvoření účtu, jakého atd.

Po tom, co všichni představí své příběhy, nechte celou třídu hlasovat o nejkvalitnější prezentaci. V případě rovnosti bodů hlasujte o týmech se shodným umístěním znovu, opět celá třída, ale jen o příslušných týmech. Týmy mohou hlasovat samy pro sebe.

Metodika 5 Bankovní účet

Cíl hodiny: Studenti znají základní typy bankovních produktů – běžný účet, internetové bankovníctví, GSM bankovníctví a jsou schopni srovnat různé druhy účtů. Dokážou na základě analýzy trhu s bankovními produkty zvolit nejvhodnější finanční dům.

Klíčové kompetence: kompetence k učení, kompetence k řešení problémů

Vazba na Standard finanční gramotnosti: Finanční produkty

Pomůcky: papír a psací potřeby, tabule, křída/fixa, dokumenty, slovníček pojmů, text Kritéria BÚ,

Slovníček pojmů:

Elektronické přímé bankovníctví

Forma komunikace s bankou a bankovním účtem, při níž klient nemusí osobně chodit na pobočku banky. Veškerá komunikace se vede pomocí moderních komunikačních kanálů - internet, mobilní telefon atd.

Home banking

Služba umožňující komunikaci s bankou prostřednictvím internetu nebo telefonicky. Ke komunikaci potřebujete vhodný počítač s internetovým připojením a nainstalovaným speciálním programem banky (tím se home banking odlišuje od internetového bankovníctví, kde stačí mít pouze přístup k internetu).

Phone banking

Služba, která uživatelům nabízí možnost komunikovat s bankou prostřednictvím telefonu.

GSM banking

Nová bankovní služba, která umožňuje ovládat běžný účet prostřednictvím mobilního telefonu.

Úroková míra

Úrok vyjádřený v procentech z vkládané nebo půjčované částky, jinak řečeno cena peněz: kolik nám banka dá za to, že jí svěříme své úspory, nebo kolik bance musíme zaplatit navíc, když si od ní chceme půjčit. „Kolik“ je vyjádřeno procentem.

p. a.

”Per annum” neboli ročně.

Limit platební karty

Stanoví maximální částku, již je možné za určité časové období (den, týden) utratit prostřednictvím platební karty.

Blokace platební karty

Jednorázový úkon, kterým se zamezí použití platební karty s magnetickým proužkem v bankomatech a platebních terminálech obchodníků.

Kontokorentní úvěr

Krátkodobý úvěr, který banka poskytuje klientovi-majiteli běžného účtu, když mu umožní čerpat do minusu. Pozor! Banka stanoví limit pro čerpání. Pokud ho překročíte, počítejte s vysokým penále. Stane-li se, že přečerpáte kontokorentní úvěr, banka účtuje úroky z úvěru ve výši 25 až 30 % z přečerpané částky. Uvědomte si, že je důležité vyrovnat dluh co nejdříve. Banky mají různé lhůty, dokdy musíte přečerpání uhradit. Pokud se tak nestane, může banka částku vymáhat soudně.

IBAN

Formát čísla účtu stanovený mezinárodním standardem. IBAN (International Bank Account Number) se zavádí na podporu automatizovaného zpracování přeshraničních příkazů a pro snížení chyb z důvodu nesprávně zadaného čísla účtu.

SWIFT

Slouží zejména k mezinárodnímu platebnímu styku. Ve SWIFT (Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication - Společnost pro celosvětovou mezibankovní finanční komunikaci) má každá zúčastněná banka svůj jedinečný kód, kterým se identifikuje.

Osobní bankéř

Konkrétní poradce, na kterého se klient vždy obrací se svými žádostmi týkajícími se bankovních produktů a operací. Banky jejich prostřednictvím realizují osobní přístup ke svým klientům. Pokud se klient včas objedná k osobnímu bankéři, vyhne se čekání na pobočkách.

Inkasní platba

Platba z příkazu příjemce. Příjemce dá pokyn naší bance, aby odeslala určitou částku na jeho účet. Majitel bankovního účtu dá předem souhlas k odečtení určité nebo neurčité (v tomto případě stanoví horní limit) částky.

Metodický postup (hodina č. 1):

Učitel uvede hodinu otázkami:

- Jak uchovávají studenti či jejich rodiče úspory? Necháávají si mzdu/sociální dávku posílat na účet v bance?

- Jaké výhody a nevýhody má bankovní spoření?
- Podle čeho by si vybrali banku?

Učitel se pozastaví u poslední otázky a na tabuli napíše návrhy. Doplní je případně o kritéria uvedená jako základní v textu **Kritéria BÚ**.

Kritéria BÚ

- **Jak je banka blízko**

Pobočka banky by měla být co nejblíže bydliště, školy nebo jiného místa, kde posluchač bývá často. Vyřizování dokumentů a dalších formalit se pak dále neznepříjemňuje.

- **Finanční stabilita banky**

Nikdo nechce přijít o své peníze! Je tedy dobré uvažovat při zřizování běžného účtu jen o bankách působících na českém trhu delší dobu bez problémů se vkladateli a dobře úročící jejich vklady.

- **Přístup k účtu**

V době, kdy má spousta lidí mobilní telefon a přístup k internetu, je pohodlné a jednoduché starat se o své peníze a využívat je na dálku. Už není nutné chodit kvůli každé maličkosti do banky; stačí mobilní telefon se správnou aplikací nebo přístup k internetu a je vyhráno – po stránce časové i finanční. Přímé bankovníctví bývá totiž většinou levnější než osobní vyřizování na přepážce.

- **Doplňkové služby a produkty v rámci vedení běžného účtu**

V českém prostředí bohužel banky příliš nesoupeří ve výši úrokové sazby. Alespoň trochu se to snaží kompenzovat nabídkou doplňkových služeb. Patří mezi ně pojištění k platební kartě, možnost čerpat kontokorentní úvěr do určité výše nebo tzv. osobní bankéř (člověk, který by se měl na zavolání věnovat klientovi, jenž pak nemusí čekat na pobočkách).

- **„Níže“ poplatků a výše úroku**

Vždy se vyplatí porovnat si, kolik lze u které banky získat na úroku z běžného účtu a kolik prodělat na poplatcích.

- **Výhody tzv. finančních balíčků**

Některé banky nabízejí namísto řady poplatků jeden měsíční paušální poplatek za určité množství operací a služeb. Tuto službu je možné přirovnat ke službám mobilních operátorů - je levnější platit za jednotlivé hovory, resp. transakce zvlášť (kupovat si kredit), nebo je levnější platit celý paušál?

Domácí úkol na příští hodinu:

Učitel rozdělí studenty na polovinu. Každá dostane domácí úkol do příští hodiny.

Úkol 1: Srovnajte podmínky alespoň tří běžných účtů u různých peněžních ústavů. Vyhodnoťte nejvýhodnější. Výběr podložte argumenty a sepište krátkou zprávu nejvýše na jednu stránku formátu A4. Vezměte v potaz také tipy, které učitel předložil na začátku hodiny. Při vyhodnocování použijte internetové stránky nebo letáky (ústní informace z poboček) jednotlivých bank.

Úkol 2: Pokud jste majitelem bankovního účtu, zkuste ze svého bankovního výpisu pochopit, za co banka účtuje poplatky (případně poproste rodiče, aby vám výpis z účtu poskytli). Nemáte-li bankovní účet, vyžádejte si v libovolné bance ceník a pokuste se popsat alespoň 10 poplatků uváděných u běžných účtů.

Bankovní prostředí – kvíz

Učitel zadá studentům samostatnou práci ve skupinách na kvízu níže. Odpovědi učitel se studenty prodiskutuje a pojmy vysvětlí podle přiloženého slovníčku.

Vyberte vždy jednu správnou odpověď.

- 1) Co je přímé bankovníctví?
 - a) Jdu přímo do banky, tam si vystojím frontu a vyřídím, co potřebuji.
 - b) Nemusím přímo do banky, protože všechno vyřídím telefonicky či prostřednictvím mobilu nebo internetu.
 - c) Jednám přímo s konkrétní osobou v bance, která je mi od založení účtu přidělena jako osobní bankéř.
- 2) Jaký je rozdíl mezi debetní a kreditní platební kartou?
 - a) Při platbě kreditní kartou se peníze ihned odečítají z mého účtu, mohu čerpat jen tolik peněz, kolik mám na účtu.
 - b) Při platbě kreditní kartou nemusím mít hotovost na účtu, dostávám od banky krátkodobou půjčku, kterou musím splatit až na konci domluveného období, zpravidla měsíce.
 - c) Žádný. Ať platím kteroukoli, ztrácím přehled o zůstatku na účtu.
- 3) Co je phishing?
 - a) Z angl. fishing = rybaření, termín, který se používá v bankovní terminologii pro způsob, jakým banka získává nové klienty, tzv. velké ryby.
 - b) Phishing jsou podvodné e-mailové zprávy, které mají vzbudit dojem, že byly odeslány z e-mailové adresy klientovy banky, a v nichž podvodník v převlečení za banku žádá klienta o poskytnutí důvěrných údajů.
 - c) Z angl. fishing = rybaření, interní hra pracovníků přepážek, kteří se předhánějí, kdo obslouží více klientů za den.

- 4) Co je blokace platební karty?
- Banka mi zablokuje platební kartu, protože jsem překročil limit na účtu.
 - Rodiče mi zablokují platební kartu, protože jsem týden nevenčil psa.
 - Sám si zablokuji platební kartu, protože mi ji někdo ukradl a nechci, aby s ní platil.
- 5) Jaký je rozdíl mezi běžným a termínovaným vkladovým účtem?
- Z běžného účtu mohu vybírat kdykoliv a bývá lépe úročený než termínovaný.
 - Z termínovaného účtu mohu vybírat kdykoliv a bývá lépe úročený než běžný.
 - Z termínovaného účtu mohu vybírat jen v určitých, předem smluvených intervalech, ale bývá lépe úročený než běžný.
- 6) Co znamená v bankovní terminologii p. a.?
- Z latiny „per annum” neboli ročně.
 - Z latiny „per anum” neboli řitním otvorem.
 - Peníze/akcie - hovorové označení kapitálových trhů.
- 7) Co je kontokorent?
- Přečerpání běžného účtu do minusu.
 - Účet, který má lepší úročení než běžný.
 - Druh spořicího účtu, u kterého je možné vybírat/vkládat peníze jen v určitých intervalech, např. každých 14 dní.
- 8) Co je inkaso?
- Z italštiny in = v, kasa = pokladna, tj. potvrzení banky o tom, že mi peníze dorazily na účet.
 - Zadání příkazu k úhradě.
 - Někdo po mém předchozím schválení odčerpá peníze z mého účtu.
- 9) Který účet je z hlediska vašich úspor výhodnější? Máte 5 tisíc korun.
- Měsíční úrok z vkladu činí 0,9 %, daň z úroku 15 % a poplatek za vedení 87 Kč.
 - Měsíční úrok z vkladu činí 0,5 %, daň z úroku 15 % a poplatek za vedení 70 Kč.
 - Ani jeden, oba účty snižují mé úspory.
- 10) Co uděláte, uvedete-li nesprávné číslo účtu při zadávání příkazu k úhradě, tj. při posílání peněz na cizí účet? Vypište všechny možnosti, jak byste se snažili chybu napravit, abyste získali zpět své peníze.

Metodický postup (hodina č. 2):

Prezentace úkolů z minulé hodiny

Učitel vybere několik jednotlivců, aby prezentovali svůj domácí úkol. U první úlohy může učitel zapisovat výsledky šetření do tabulky na tabuli. Vytvoří tak výborný srovnávací nástroj. Při diskusi o druhé úloze zapíše učitel na tabuli čárky za každý nový poplatek. Konečná suma poplatků bude jistě zajímavá.

Doplňující otázky:

- Setkal se někdo s webovými stránkami, které nabízely vypracované hotové srovnání studentských/běžných účtů? Pokud ano, potvrdily se tam vaše výsledky?
- Jsou srovnávací servery objektivní? Proč ano, proč ne?
- Našli jste nějakou banku bez poplatků? Která banka má poplatků nejvíce? Jakými způsoby se dá snížit rozsah poplatků?
- Pokuste se vyhodnotit výsledky svého průzkumu a podmínky běžných účtů z inzerátů bank.
- Ovlivní průzkum vaše budoucí rozhodnutí o volbě/změně banky?
- Z prezentace výsledků týkajících se bankovních poplatků může učitel vyhlásit nejabsurdnější bankovní poplatek.

Lektor pak v návaznosti na poslední bod může prezentovat výsledky ankety o nejabsurdnější bankovní poplatek, kterou od r. 2006 vyhlašuje portál www.bankovnipoplatky.com.

Metodika 6 Platební karty

Cíl hodiny: Žáci popíší, jak vypadá platební karta a jaké bezpečnostní prvky obsahuje, znají dva základní druhy platebních karet – debetní a kreditní a dokážou vyjmenovat jejich hlavní rozdíly. Znájí výhody a nevýhody platebních karet, jak s nimi bezpečně zacházet a jak se bránit proti zneužití.

Klíčové kompetence: kompetence k učení, kompetence k řešení problémů, kompetence komunikativní

Vazba na Standard finanční gramotnosti: Finanční produkty

Pomůcky: příběh, papír, tužka

Metodický postup:

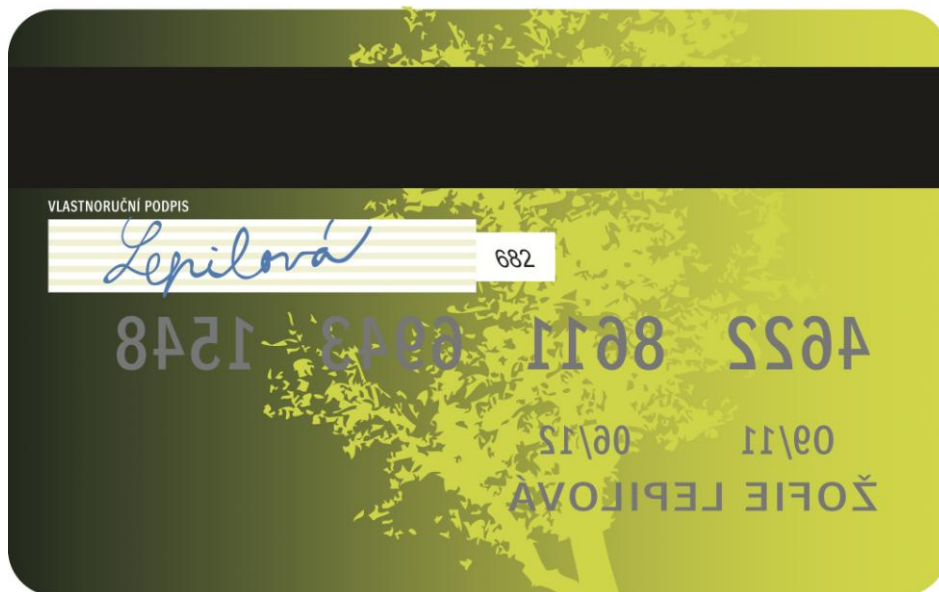
Přečtete si společně příběh Pan Kumštýř bez peněženky.

Zadejte studentům, aby ve skupinách na papír o formátu A5 namalovali a popsali přední a zadní stranu své nové platební karty vydané pro hlavu rodiny příslušné skupiny bytostí. Ať studenti z paměti vymyslí, jaké všechny znaky a symboly platební karta mívá. Pojmenování na kartě ať studenti navrhnu podle fiktivního světa v Zahradě.

Po pár minutách promítněte námi navrženou kartu a společně zhodnoťte, zda jejich obrázky obsahovaly všechny typické atributy.

Popis karty

- 1) *jméno banky nebo instituce, která kartu vydala (např. Zahrabanka/Peckobanka)*
- 2) *jméno karetní asociace – např. ZaVisa nebo MasterPecka*
- 3) *číslo karty*
- 4) *jméno majitele karty (Žofie Lepilová, František Kumštýř, Pankrác Pixel atd.)*
- 5) *platnost karty – odkdy dokdy lze kartou platit*
- 6) *čip – nosič dat, kde jsou ukrytá data o majiteli (jméno majitele, PIN, údaje k věrnostním programům atd.) – čip je technologicky modernější a bezpečnější „bratr“ magnetického proužku*
- 7) *magnetický proužek – nosič dat, kde jsou ukrytá data o majiteli (jméno majitele, PIN).*
- 8) *podpis majitele*
- 9) *CVV/CVC kód – dodatečný bezpečnostní prvek, zadává se při platbách na internetu jako další kontrola*

V motivačním článku se hovořilo o jedné z výhod platebních karet, zadejte studentům, aby si nakreslili „šibenicí“ a zkusili vymyslet další výhody a nevýhody (resp. nebezpečí).

<ul style="list-style-type: none">• po kapsách se nemusí nosit vysoké částky v hotovosti• plastová karta se nerozmočí• i když kartu někdo ukradne, nemusí to být tragédie – je chráněna PINem a podpisovým vzorem; když někdo ukradne peníze, už je asi nikdy neuvidíme• dá se používat v zahraničí – nemusíme měnit peníze, což stojí určité náklady, a když se platí kartou, máme lepší měnový kurz• prostředky uložené na účtu jsou vždycky k dispozici (s kartou můžeme zaplatit u prodávajícího nebo si vybrat peníze z bankomatu)• můžeme platit zboží přes internet• mohou být extra zdrojem peněz - s některými druhy karet lze nakupovat nebo vybírat hotovost na úvěr• na některé karty poskytují obchody slevy• karty nabízejí doplňková pojištění – při ztrátě karty (dají nám třeba na novou peněženku), cestovní pojištění atd.	<ul style="list-style-type: none">• poplatky za vydání a vedení karty• můžeme ztratit kontrolu nad tím, jak utrácíme• díky možnosti půjčit si u některých karet se můžeme jednoduše dostat do dluhů• při ztrátě karty, když ji včas nezablokujeme, nám můžou ukradnout dost velkou sumu peněz• kartu mohou zneužít podvodníci, když zjistí PIN nebo CVV kód• všichni obchodníci platební karty nepřijímají (nebo pouze nad určitou sumu), v některých zemích si za použití platební karty účtují poplatky
---	--

Proveďte krátký výklad o dvou hlavních druzích platebních karet: (1) debetní a (2) kreditní.

Rozdejte žákům letáky o obou druzích karet a nechte je svými slovy vysvětlit, která má jaké výhody.

*Při platbách nebo výběrech z bankomatů realizovaných pomocí **DEBETNÍ KARTY** čerpá člověk vlastní peníze. Ty jsou při použití buď okamžitě, nebo během několika dnů strženy ze zůstatku na účtu. Pokud nemáte na svém účtu dostatek finančních prostředků, není platba nebo výběr možná.*

KREDITNÍ KARTA je karta, při jejímž použití čerpá člověk úvěr (do určitého limitu, tzv. úvěrového limitu). Člověk s kreditní kartou může platit nebo vybírat hotovost i v případě, že nedisponuje dostatečnými prostředky na účtu. Úvěr musí být vždy v pravidelném termínu

splácen, pokud není, banka si začne účtovat velmi vysoké úroky. V případě správného používání (tj. včasného splácení) může být kreditní karta velmi výhodný úvěrový nástroj.

Domácí úkol:

Zadejte skupině studentů (podle rodiny bytostí), aby v tisku nebo na internetu vyhledali článek o zneužití platební karty – buď konkrétní příklad nebo článek typu „desatero rad proti zneužití platební karty“. Dále ať podle článku připraví výstražný informační leták pro ostatní (o max. velikosti A4 – papír mohou přeložit, ostříhat, dolepovat výstřižky symbolů a obrázků, opatřit hesly, vlastními animacemi... atd.; fantazii se meze nekladou), který na příslušná nebezpečí při používání platební karty upozorní.

Příběh Pan Kumštýř bez peněženky

Pan Kumštýř se vracel z města a vesele si pohvizdoval. Měl štěstí, podařilo se mu prodat hned tři obrazy a teď měl kapsy plné peněz. Možná by si měl konečně pořídit peněženku, napadlo ho, ale hned na to zapomněl a raději se vydal oklikou k přehradě, obhlédnout, kolik už se tam zadrželo vody a jestli náhodou nepraská.

Hliněná hráz, kterou vytvořil sesunutý svah, byla pořád na svém místě a jezírko už bylo pěkně veliké. Jestli pak se tam nastěhovaly nějaké ryby? Napadlo pana Kumštýře. Takové zátiší s rybami, to by mohl být skvělý námět pro obraz. Pojal bych to trochu abstraktně, možná maličko kubisticky, rybí oblost by se snoubila s ostrými úhly..., a jak tak dumal nad svým novým dílem, na mokré hlině mu podjela noha a pan Kumštýř sebou plácl do vody.

Vyjekl. Voda byla studená, a co bylo horší, byla pořádně hluboká, takže nedosáhl nohama na dno a plavat nikdy moc neuměl.

„Pomóc!“ volal pan Kumštýř a plácal rukama, aby se udržel nad hladinou. Na vodě kolem něj plavaly bankovky z kapsy jeho kabátu.

Náhodou šel kolem na procházku pan Pixl a zaslechl křik. „Pan Kumštýř se topí!“ zavolal polekaně, ale držel se od vody dál. „Když já do vody nemůžu, zkratovaly by se mi baterky. Vydržte, doběhnu pro pomoc!“ a pelášil do zahrady. Ze všeho nejdřív narazil na pana Hračku, jak sedí na zápraží a čte si.

„Pan Kumštýř se topí!“ vykřikl pan Pixl. „Spadl do přehrady a topí se! Musíme ho vytáhnout.“

„No jo,“ řekl pan Hračka rozvážně a vstal z křesla, „jenže když se namočí, zvlhnou mi piliny a pak schnu tři dny. Musíme sehnat někoho jiného.“ Rozeběhli se k Lepilům.

„To nejde,“ řekla paní Lepilová, „mně by se úplně rozmočil obličej. Požádáme o pomoc pana Šrota, ten si určitě bude vědět rady.“

„Kumštýř se topí?“ řekl pan Šrot. „To ho musíme okamžitě zachránit! Jenže já bych zreznul, bude to chtít nějaký jeřáb, lana a kladkostroj... a co když se mezitím utopí?“

„Kdo se topí?“ šla kolem paní Kumštýřová a zaslechla poslední slova.

„Pan Kumštýř!“ vyhrkl Pixl. „Spadl do přehrady a topí se!“

Paní Kumštýřová vyděšeně vykřikla, na nic nečekala a rozeběhla se k přehradě. Ostatní se rychle vydali za ní.

Když tam doběhli, seděl už zmáčený Kumštýř na břehu – vytáhly ho malé Hračky, které jsou plastové a omyvatelné a do vody naskákaly bez obav.

„To jsem ráda, že ses mi neutopil,“ vrhla se mu radostně paní Kumštýřová kolem krku.

„Ale zato jsem utopil všechny peníze, které jsem dostal za obrazy,“ vzdychl Kumštýř. „Taková škoda!“

„Peníze se vydělají nové,“ utěšovala ho paní Kumštýřová. „Hlavní je, že jsi v pořádku.“

„Tak si na další výlety k vodě pořídte platební kartu,“ doporučil mu pan Pixl, šťastný, že všechno dobře dopadlo. „To je teď hrozná novinka, syn mi o tom vyprávěl. Všechny peníze dáte do banky a s sebou nosíte jen plastikovou kartičku, která se nerozmočí, a můžete s ní zaplatit, co chcete.“

„To je dobrý nápad,“ řekl pan Kumštýř. „Nemusel bych si pak vůbec kupovat tu peněženku.“

Metodika 7 Fungování trhu

Cíl hodiny: Studenti popíší fungování trhu – princip nabídky a poptávky a znají základní způsoby, jak se tvoří ceny.

Klíčové kompetence: kompetence komunikativní, kompetence sociální a kompetence k řešení problémů

Vazba na Standard finanční gramotnosti: Peníze – tvorba ceny

Pomůcky: příběh, papíry A4 na vytvoření koulí k obchodování, bankovky zlaté pecky z deskové hry

Metodický postup:

Seznamte studenty s tématem hodiny a položte jim následující otázky:

- O čem jste naposledy slyšeli, že „to“ zdražilo nebo zlevnilo?
- Kdo a jak určuje, kolik co stojí?
- Kdo určuje, zda zboží zdraží nebo zlevní?
- Co to znamená, když v obchodě někdo něco „poptává“ a někdo něco „nabízí“?

Z poslední otázky společně odvodte definici nabídky a poptávky na trhu.

Trh

Na trhu se dříve scházeli lidé, přinášeli tam své výrobky a prodávali je za usmlouvanou cenu. V některých zemích, např. arabských, to tak dodnes funguje – cena není stanovena předem, ale prodávající a kupující se „hádají“ o ceně za zboží do té doby, než oběma přijde konečná částka přijatelná. Ekonomická definice trhu vychází z této tradice – trh je místem, kde **dochází ke směně statků (zboží a služeb) za peníze** – akorát místem už nemyslíme náves, ale např. celou Českou republiku, Evropskou unii nebo celý svět.

Nabídka

Nabídka je množství zboží, které chce obchodník prodat za stanovenou cenu. Každý obchodník rád vydělává, je tedy logické, že obchodník bude ochoten víc prodávat, pokud cena zboží bude stoupat.

Poptávka

Poptávka je množství zboží, které je kupující ochoten koupit za stanovenou cenu. U kupujícího je to naopak – čím dražší zboží, tím méně je ochoten kupovat.

Nyní si částečně můžeme odpovědět na to, jak vznikají ceny: střetáváním nabídky a poptávky na trhu.

Rozdejte žákům pracovní listy, přečtěte si společně motivační příběh Stavba lodi a nechte žáky doplnit úkol č. 1.

Nakonec proveďte se studenty **aktivitu na tvorbu ceny**:

Příprava na aktivitu: rozdejte polovině studentů ze třídy 4 bankovky po tisíci zlatých peckách a 2 po pěti tisících (cekem bude mít jeden žák 14 tisíc zlatých pecek). Druhá polovina třídy ať si vytvoří 3 papírové koule (např. zmačkáním papíru A4).

Variantní zadání úkolu:

- A. Polovina třídy pracuje s papírovými koulemi a polovina s penězi. Studenti s koulemi si nechají v ruce jednu kouli, studenti s penězi mají k dispozici nejprve pouze 4 tisíce zlatých pecek. Během časového limitu 2 minut mají studenti s penězi za úkol co nejlevněji koupit co nejvíce papírových koulí a studenti s papírovými koulemi naopak prodat svou kouli co nejvýhodněji.
- B. Polovina třídy pracuje s papírovými koulemi a polovina s penězi (vystřídejte skupiny, pokud jste se studenty prováděli i první úkol). Studenti s koulemi si nechají v ruce dvě koule, studenti s penězi mají k dispozici celých 14 tisíc zlatých pecek. Během časového limitu 2 minut mají studenti s penězi za úkol co nejlevněji koupit co nejvíce papírových koulí a studenti s papírovými koulemi naopak prodat své koule co nejvýhodněji.

Po vypršení časového limitu každého úkolu zhodnoťte se třídou výsledek: kdo dokázal koupit nejvíce koulí?, kdo prodejem vydělal nejvíce peněz?, jaké taktiky studenti používali?

Otázky a diskuze po splnění úkolů:

- Co by se dalo v reálném životě připodobnit ke koulím? Znáte nějaké zboží nebo službu, o kterou se u nás ještě „handluje“?
- Funguje tržní mechanismus (tj. nabídka a poptávka) v reálném životě? Koupili byste si např. svou oblíbenou sladkost, kdyby ji den ze dne zdražili na trojnásobek? A co byste dělali, kdyby ji naopak zlevnili o polovinu – koupíte si jí víc?
- Byli jste někdy v cizí zemi, kde se při prodeji smlouvá o cenu? Pokud ano, v jaké a jak prodej fungoval?

Článek Stavba lodi

Obyvatelé Zahrady se rozhodly dětem postavit na léto loď. Postavit loď ale vůbec nebylo snadné. Pan Lepil rozhodně nebyl na stavění lodí odborník a navíc mu každou chvíli chyběly nějaké komponenty. Vydal se proto na Krysákovu skládku, že by tam mohl levně sehnat nějaké igelitové plachty, aby jim do lodi neteklo. Možná to nebude elegantní a paní Lepilové se to nebude líbit, ale alespoň by to mohlo být funkční, jak s oblibou říkává pan Šrot.

„Jistě, pane, plachty jsou,“ uvítal ho Starej Krysák, „ale kapánek nám podražily. Jedna je teď čtyřicet pecek za kus.“

„Čtyřicet?“ zhrozil se pan Lepil. „Vždyť ještě před měsícem stály dvacet!“

„Ale to víte, pane, prší, všichni kupují plachty jako diví, musel jsem objednat dodávku až z Velkého Smetáku.“

„Že se nestydíte!“ rozzlobil se pan Lepil. „Všem prší do domů a vás nenapadne nic lepšího, než zdražit. To je...“ vzpomněl si na jeden oranžový leták, který mu tuhle spadl do schránky a kde se přesně o takových věcech psalo, „...to je nesolidární! Vyděláváte na neštěstí druhých. Měl byste ty plachty dávat zadarmo, když je všichni potřebují.“

„A co bych z toho asi tak měl?“ pousmál se Starej Krysák.

„Co byste z toho chtěl mít?“ zarazil se pan Lepil.

„Třeba... zisk?“

„No a to je právě ta hamižnost,“ chytil pan Lepil opět nit. „Nemůžete přece vydělávat na tom, že někomu jinému napršelo do domu.“

„Ale vážený pane, tak to vůbec není. Kdybych ty plachty nabízel za čtyřista, jistě, to by byla nehorázná hamižnost, ale čtyřicet je dobrá cena. Za čtyřicet si plachtu koupí každý, a když jsou teď plachty nedostatkové a žádané zboží, ještě rádi zaplatí. Podívejte se, třeba tady mám zahradní lehátka. O ty vůbec není zájem, když je zataženo, nikomu se nechce válet na lehátka a nechávat si pršet na nos, takže mi tu jen leží a reznou. Dávám je za třetinu, ale stejně na tom prodělám, takže pokud prodám plachty draž, nanejvýš tím dorovnáím ztrátu z lehátek.“ Pan Lepil nerozhodně nakrčil čelo.

„Ale stejně se mi to nelíbí,“ řekl. „Čtyřicet pecek za plachtu, to je moc. Radši půjdu do Bauhausu za město, je to sice daleko, ale určitě tam budou mít plachty levnější.“

„Přece byste nechodil takovou dálku jen kvůli plachtě,“ přitočil se k Lepilovi Starej Krysák. „Vždyť je to jen prachsprostý kus igelitu a vy jste můj vážený zákazník. Milý pane, že jste to vy, dám vám tu plachtu za pětadvacet. Podívejte, tady je jedna pěkná.“ Přicupital k hromádce zboží, chvíli se v něm přehraboval a pak vytáhl jednu složenou plachtu. „Pěkná, modrá, to je letos módní odstín.“ Pan Lepil se zaradoval. Módní odstín, to se bude manželce líbit.

„Ale jestli to máte na opravu lodi, tak to vám jenom plachta stačit nebude,“ říkal Krysák a dál se štrachal ve věcech. „Budete potřebovat ještě kus provázku, abyste to mohl připevnit, zrovna tu jedno vhodné klubíčko mám... tady... je to za tři pecky, to je skoro zadarmo.“ Položil klubko na složenou plachtu, zamyslel se a přidal ještě jedno. „Radši vám dám dvě, kdyby vám jedno nestačilo, abyste sem nemusel chodit. Dvě jsou se slevou, za pět pecek.“ Pan Lepil poděkoval, protože koupit provázek ho vážně nenapadlo.

„Ale to ještě není všechno,“ vztyčil Krysák prst a skočil kamsi mezi řady zboží, jen se mu ocásek zavlnil. „Pro veleváženého zákazníka,“ funěl a supěl, jak něco těžkého táhl, „speciální nabídka, jedinečný, originální, víceúčelový slunečník!“ Vytáhl tu dlouhou věc na volné prostranství a prudce rozevřel. „V módním odstínu akvamarínu, jedinečně to ladí s tou plachtou, druhý takový vážně neseženete, a že jste to vy, dám vám ho za pouhých třicet pecek. Normálně stojí stopadesát, ale jak se na vás dívám, vy ho vyloženě potřebujete. Za slunce chrání před sluncem, v dešti před deštěm, při vhodném natočení po větru se dá použít jako plachta a ve složeném stavu slouží jako odstrkávací bidlo. Co vy na to? To je přesně ta věc, kterou na přídi své lodi nutně musíte mít.“ Pan Lepil si slunečník prohlédl a odsouhlasil, že se mu opravdu hodí a ladí s barvou igelitové plachty, což určitě nadchne paní Lepilovou.

Přece jen ten Krysák není takový vydríduch, říkal si cestou domů spokojeně, když mi dal slevu na plachtu, provázek a dokonce i slunečník!

Pracovní list

1. Přečtete si společně motivační článek a doplňte následující kvíz:
 - A. Co poptává pan Lepil za zboží?
 - B. S jakou počítal pan Lepil tržní cenou?
 - C. Za kolik nabízí zboží Starej Krysák?
 - D. Proč se cena změnila? Ve vysvětlení použijte odborné výrazy (nabídka a poptávka), které jste si vysvětlili na začátku hodiny.
 - E. Na jaké konečné ceně se nakonec pan Lepil a Starej Krysák domluvili?
 - F. Po čem poptávka podle Starýho Krysáka není? A proč?
 - G. Zamyslete se nad tím, proč a za kolik Starej Krysák prodal panu Lepilovi slunečník. Při vysvětlení opět použijte znalosti o nabídce a poptávce ze začátku hodiny.

Metodika 8 Půjčky

Cíl hodiny: Studenti se orientují v pojmech týkajících se půjček a úvěrů, jsou schopni zodpovědně posoudit podmínky jednotlivých půjček.

Klíčové kompetence: zodpovědné finanční rozhodování, řízení rizika, kompetence k učení, kompetence komunikativní, kompetence k řešení problémů

Vazba na Standard finanční gramotnosti: Finanční produkty

Pomůcky: příběh, podle počtu studentů nakopírované papíry A5 s úvodní větou „Všechno to začalo, když jsme si četli příběh o Zahradě.“, pytlík s českými mincemi (popř. prezentace s obrázky českých mincí), kvíz

Slovníček pojmů

Spotřebitelský úvěr

Půjčka, kterou banky poskytují výhradně fyzickým osobám nebo domácnostem a slouží především k nákupu spotřebních předmětů (automobilu, elektroniky), k zaplacení různých služeb (dovolená, školné) nebo někdy ke koupi nemovitosti. Pokud se úvěr čerpá jako neúčelový, lze jej využít k libovolnému účelu.

Splátková společnost

Nebankovní subjekt, který poskytuje spotřebitelské úvěry. Úvěry od splátkových společností jsou dražší než úvěry od bankovních institucí. Splátkové společnosti nevyžadují tak náročnou administrativu spojenou s poskytnutím úvěru jako banky a poskytují úvěry i neplatičům. V případě nesplácení mívají ale mimořádně tvrdá pravidla.

Hypotéka

Účelový úvěr, který poskytují bankovní subjekty a jehož splacení je zajištěno zástavním právem k nemovitosti, včetně rozestavěné. Většinou se jedná o účel, kdy se musí hypoteční úvěr využít na investice do nemovitosti, objektu bydlení.

Americká hypotéka

Úvěr, který si může vzít vlastník nějaké nemovitosti. Zástavním právem k ní ho také zajistí. Za půjčené peníze si dlužník může pořídit víceméně cokoliv. Americké hypotéky konkurují klasickým spotřebitelským úvěrům především výrazně nižšími úrokovými sazbami.

Stavební spoření

Stavební spoření je výhodnou formou uložení úspor, která v České republice vznikla za účelem podpory řešení bytové situace občanů. Stavební spoření nabízí výhodné úrokové sazby a stát na ni přispívá podporou.

Úvěr ze stavebního spoření

Úvěr, který poskytne stavební spořitelna „svému“ střadateli, pokud v rámci stavebního spoření nastrádá určitou částku. Úvěry ze stavebního spoření jsou ve srovnání s hypotečními úvěry poměrně snadno dostupné.

Překlenovací úvěr

Pokud člověk nesplní některou z podmínek nutných pro poskytnutí řádného úvěru ze stavebního spoření (např. spoří kratší dobu než stanoví spořitelna, anebo nevložil na účet dostatečný procentní podíl cílové částky), může požádat o překlenovací úvěr. Překlenovací úvěr slouží především k rychlému získání finančních prostředků a k překonání doby mezi uzavřením smlouvy a získáním nároku na řádný úvěr ze stavebního spoření.

Kreditní karta

Karta, při jejímž použití čerpáte úvěr (do určitého limitu, tzv. úvěrového limitu). Člověk s kreditní kartou může platit nebo vybírat hotovost i v případě, že nedisponuje dostatečnými prostředky na účtu. Úvěr se musí vždy v pravidelném termínu splácet, pokud tomu tak není, banka si začne účtovat velmi vysoké úroky. V případě správného používání (tj. včasného splácení) může kreditní karta sloužit jako velmi výhodný úvěrový nástroj.

Kontokorentní úvěr

Neúčelový úvěr, který si může klient sjednat s bankou k běžnému účtu a v případě potřeby ho čerpat do předem stanoveného limitu. Z kontokorentního úvěru se platí úroky již od okamžiku načerpání (na rozdíl od kreditní karty).

Leasing vs. úvěr

Rozdíl mezi úvěrem a leasingem z pohledu kupujícího je především v tom, kdy se stane vlastníkem věci. U leasingu to je až po jeho skončení, u úvěru okamžitě. Z toho plyne řada důsledků. Když člověk přestane splácet leasing, věc mu vezmou, neboť patří leasingové společnosti; když přestane splácet úvěr, není to tak jednoduché, záležitost však může skončit exekucí nebo srážkami ze mzdy.

Dlužník

Ten, kdo si od bankovního nebo nebankovního subjektu půjčuje.

Věřitel

Osoba nebo instituce, která poskytne půjčku.

Ručitel

Osoba, která se zaváže uspokojit konkrétní pohledávku věřitele, jestliže ji řádně a včas neuspokojí dlužník. Ručitel, který dluh splatil, je oprávněn tyto peníze požadovat po dlužníkovi, třeba i soudní cestou.

Zástavce

Osoba, která dá svoji věc nebo finanční pohledávku věřiteli do zástavy, a tím zajistí pohledávku věřitele vůči dlužníkovi. Zástavcem bývá často sám dlužník, např. v případě hypoték.

RPSN – Roční procentní sazba nákladů

Ukazatel, který umožňuje srovnávat podmínky poskytování spotřebitelských úvěrů, jež jsou povinni uvádět s výjimkami všichni poskytovatelé spotřebitelských úvěrů. RPSN přihlíží k platbě jistiny a úroků i jiným nákladům, které musí platit fyzická osoba při čerpání úvěru. Jinými náklady se rozumějí např.:

- náklady (poplatky) vážící se k uzavření smlouvy, ve kterou se sjednává spotřebitelský úvěr,
- náklady (poplatky) vážící se k posouzení žádosti o spotřebitelský úvěr,
- nultá resp. první navýšená splátka, akontace, záloha apod.,
- platby za převod peněžních prostředků a platby za vedení účtu, který je určen ke splácení spotřebitelského úvěru, jsou nákladem na spotřebitelský úvěr pouze v případě, kdy jsou tyto platby nepřiměřeně vysoké a kdy spotřebitel nemá možnost volby způsobu placení (§ 2 písm. a) bod 3 zák. č. 321/2001 Sb.),
- cena za přijetí platby (např. manipulační poplatek za přijetí splátky v hotovosti)
- platby za pojištění nebo záruku jsou náklady na spotřebitelský úvěr pouze v případě, že se jedná o pojištění nebo záruku, která má věřiteli zajistit splacení spotřebitelského úvěru v případě smrti spotřebitele, jeho invalidity, pracovní neschopnosti nebo nezaměstnanosti, a to maximálně ve stejné výši jako je celková výše spotřebitelského úvěru, včetně úroku a jiných plateb spojených s poskytnutím spotřebitelského úvěru (§ 2 písm. a) bod 5 zák. č. 321/2001 Sb.),
- náklady (poplatky) související se sjednáním pojištění nebo záruky, pokud se jedná o pojištění nebo záruku, která má věřiteli zajistit splacení spotřebitelského úvěru v případě smrti spotřebitele, jeho invalidity, pracovní neschopnosti nebo nezaměstnanosti, a to maximálně ve stejné výši jako celková výše spotřebitelského úvěru, včetně úroku a jiných plateb spojených s poskytnutím spotřebitelského úvěru,
- administrativní náklady spojené s úhradou leasingových splátek v termínu kratším, než je doba trvání smlouvy,
- kupní cena předmětu leasingu (odkupní cena hrazená leasingovému pronajímateli),
- apod.

RPSN je přesně definována v zákoně o spotřebitelském úvěru (č. 321/2001 Sb.) a případné nejasnosti nebo porušování zákona řeší Česká obchodní inspekce.

Konsolidace půjček

Konsolidace půjček umožňuje klientům spojit jejich nesplacené půjčky do jedné. Za velkým zájmem klientů stojí především možnost výrazného snížení měsíčních splátek. Výhodou je také zpřehlednění jejich finanční situace a přizpůsobení parametrů nového úvěru jejich aktuálním potřebám.

Metodický postup:

Zadání **domácího úkolu** v hodině, která bude předcházet této lekci:

Učitel zadá studentům, aby si v televizi, v rádiu, na internetu nebo v tisku všímali reklam týkajících se půjček – bylo by dobré se zaměřit např. na spotřebitelské úvěry. Studenti si zapíší základní informace alespoň o třech reklamách:

- kdy a kde byly uvedeny
- co inzerují
- na co se v nich klade důraz
- jaké další informace z nich lze vyčíst

Studenti si také mohou do hodiny přinést letáky z bank, které nabízejí spotřebitelské nebo jiné úvěry, a pracovat s nimi.

Učitel uvede hodinu kvízem.

Učitel si společně se studenty projde správné odpovědi z kvízu a při tom vysvětluje základní pojmy týkající se spoření, půjček a úvěrů – dlužník, věřitel, úvěry/půjčky - spotřebitelské úvěry, nebankovní úvěry od splátkových společností, hypotéky, americké hypotéky, úvěry ze stavebního spoření, kreditní karty, leasing či kontokorenty atd. Jako pomůcku může použít přiložený slovníček pojmů nebo některý z níže uvedených elektronických zdrojů.

Učitel nechá studenty prezentovat domácí úkol – stručnou analýzu alespoň tří reklam na půjčky. Snaží se při tom vyvolávat studenty s různými „zdroji“ reklamy, tj. televize, tisk, letáky atd. Při analýze by se měl lektor zaměřit na následující otázky:

- Jaké jsou souvislosti uvedení reklamy? Byla uvedena v hlavním vysílacím čase/na hlavní stránce novin, byla vložena do časopisu, který se především zabývá problematikou bydlení, životního stylu atd.? Kulminují reklamy na spotřebitelské úvěry v době dovolených nebo v době před Vánoci?
- Co reklamy zdůrazňují? (Učitel by měl poukázat na to, že reklamy zlehčují povinnost splácet – např. 50 000,- Kč JEN za 899,- Kč měsíčně, reklama přitom nezdůrazní, že se splácí 10 let a že spotřebitel zaplatí o polovinu víc peněz, než si skutečně potřebuje půjčit)
- Obsahovala reklama nebo leták informace, které jsou vytištěny pouze malými písmeny? Byly tyto informace důležité?
- Jakým celkovým dojemem reklama nebo leták na studenty zapůsobily? Ovlivnila by uspořádanost, barvy, hudba aj. studentovu volbu?

Učitel uvede aktivitu tím, že vysvětlí pojem „RPSN – roční procentní sazba nákladů“. V jakém zákoně je sazba zakotvena? Co všechno se do této sazby počítá? Musí ji uvádět povinně všichni věřitelé? Proč je lepší řídit se při výběru touto sazbou než klasickou úrokovou sazbou? (Odpovědi na tyto otázky najdete buď v přiloženém slovníčku pojmů nebo na webových stránkách České obchodní inspekce.)

Poté rozdá učitel studentům pracovní listy VĚŘITELÉ. První dvě části se týkají úvěrů, subjektů, které úvěry poskytují, výhod a nevýhod půjčování si od nich. Poslední část se věnuje problematice spotřebitelského úvěru se zaměřením na RPSN.

Výpočet RPSN je velmi složitý a není vhodné se jím zabývat v hodině. Učitel může ale studenty upozornit, že na stránkách České obchodní inspekce je k dispozici tzv. úvěrová kalkulačka, která umožňuje RPSN spočítat – viz [http://www.coi.cz/internet/\(emnefk452xoi32m5x0bxlae0\)/default.aspx](http://www.coi.cz/internet/(emnefk452xoi32m5x0bxlae0)/default.aspx). Pokud má učitel k dispozici počítač s připojením na internet, může s posluchači provést v hodině několik příkladů na výpočet RPSN s tím, že nejdříve společně vyhledají nabídky různých úvěrů na webových stránkách odlišných věřitelských subjektů.

Pracovní list VĚŘITELÉ

1. Přiřaďte osoby a instituce jednotlivým kategoriím (propojte sloupce vpravo se sloupci vlevo):

a. Rodina, přátelé	Stavební spořitelna
Hypoteční banka
b. Bankovní subjekt	Švagr
Leasingová společnost
c. Nebankovní subjekt	Lichvář
Banka
Splátková společnost

2. Jaké jsou klady a zápory půjčování si u jednotlivých subjektů?

Subjekt	Klady	Zápory
Rodina, přátelé		
Bankovní		
Nebankovní		

3. Označte pravdivá tvrzení:

- a. Všechny výše uvedené subjekty se musí řídit zákonem o spotřebitelském úvěru a dodržovat určité podmínky smluv, ve kterých se sjednává spotřebitelský úvěr.
- b. Výhodnost spotřebitelského úvěru lze mimo jiné posoudit pomocí RPSN.
- c. RPSN musí povinně uvádět všechny osoby a instituce, které poskytují úvěry.
- d. RPSN se příliš neliší od úrokové míry. Hlavní rozdíl je v tom, že RPSN se uvádí jako náklady na půjčku za rok, kdežto úroková míra může uvádět i náklady za měsíc nebo týden.
- e. Poplatky vázící se k uzavření smlouvy a platby za pojištění nebo záruku zajišťující splácení v případě nezaměstnanosti, nemoci nebo smrti dlužníka jsou kalkulovány při výpočtu RPSN.
- f. Každá reklama na spotřebitelský úvěr musí obsahovat RPSN.
- g. Zákon nestanoví maximální možnou hodnotu RPSN.
- h. Česká obchodní inspekce řeší případy, kdy je zákon o spotřebitelském úvěru porušen a spotřebitel se na ni může obrátit v případě nejasností.